

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN İLK HAFTA MUTLULUK DÜZEYLERİ İLE AKADEMİK BAŞARILARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

THE RELATIONSHIP BETWEEN SECONDARY SCHOOL STUDENTS' FIRST WEEK HAPPINESS LEVELS AND ACADEMIC SUCCESS

Veda YAR YILDIRIM¹

Mehmet TURAÇ²

Öz

Araştırmanın amacı, sosyo-ekonomik yönden iyi aileler tarafından tercih edilen bir okulun eğitim-öğretime açıldığı ilk hafta öğrenci mutlulukları ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin ortaya konmasıdır. Bu çalışmada nicel araştırma yöntemi ve ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada olasılık dışı örnekleme türlerinden uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu 198 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma sosyo-ekonomik yönden iyi ailelerin tercih ettikleri bir ortaokul ile sınırlıdır. Araştırmanın verileri öğrencilere uygulanan okul çocuklarının mutluluk envanteri üzerinden alınan puanlar ve e-okul üzerinden alınan akademik başarılarıdır. Okul çocukları mutluluk envanterinin yapısını incelemek için doğrulayıcı faktör analizi yapılmış ve analiz sonucu ölçeğin yapısı doğrulanmıştır. Araştırma sonucunda; öğrencilerin ilk hafta mutluluklarının iyi düzeyde olduğu, öğrencilerin ilk hafta mutlulukları ile önceki yıl akademik başarıları arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Öğrencilerin ilk hafta mutlulukları ile bir önceki öğretim yılında ders başarıları arasında anlamlı bir ilişki ya yoktur ya da düşük düzeydedir. Araştırma sosyo-ekonomik yönden farklı ve farklı kademedeki okullar için de yapılabilir.

Anahtar Kelimeler: Akademik başarı, öğrencilerin ilk hafta mutluluğu

Abstract

The aim of the research is to reveal the relationship between student happiness and academic achievement in the first week when a school that is socio-economically good and preferred by families is opened for education. In this study, quantitative research method and relational screening model were used. In the research, appropriate sampling method, one of the non-probability sampling types, was used. The sample group of the research consists of 198 secondary school students. The research is limited to a secondary school preferred by families with good socio-economic aspects. The data of the research are the scores obtained from the school children happiness inventory and the academic successes obtained through e-school. Confirmatory factor analysis was conducted to examine the structure of schoolchildren happiness inventory and the structure of the scale was confirmed as a result of the analysis. As a result of the research; It was observed that the students had a good level of happiness in the first week, and there was a low, positive and significant relationship between the students' happiness in the first week and their academic achievement in the previous year. There is no significant or low-level relationship between the happiness of the students in the first week and the success of the courses in the previous academic year. The research can also be conducted for schools of different levels and socio-economic aspects.

Keywords: Academic success, students' first week happiness

¹ Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Fakültesi, vedayaryildirim@gmail.com,
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2129-4189>

² MEB, mehmetfatih46@hotmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2623-0766>

1. GİRİŞ

Mutluluk, tüm kültürlerde, tüm yaşlarda istenen ve elde edilmek için çaba sarf edilen bir şey (Braun, 2000), orta noktada bulunma hali (Kırbıyık, 2012), beklentilerin karşılanması, sorulardan kurtulmayla ortaya çıkan duygu (Çetinkaya, 2006), hissedilen olumlu duyguların olumsuz duygulardan çok olması (Özdemir ve Koruklu, 2011), anlamlı yaşam, sorumluluk, çok boyutlu bir yapı (Seligman, 2011), başarıma (Seligman, 2011; Sezer ve Can, 2018), yaşam şartlarının iyi, genetik özelliklerin uygun ve amaçlı etkinlikler içerisinde bulunulması (Lyubomirsky, Sheldon ve Schkade 2005), iyi hissetme, keyif alma, doyma, sağlık, huzur ve neşe içerisinde olma durumudur (Dumludağ, 2011). Mutluluğu artıran unsur bireyin kendisini tüm süreçleriyle tanıması ve sevmesidir (Sönmez, 2016). Eğitim süreçlerinin de amacı insanı kendi yaşamının öznesi kılmaktır.

Eğitim sistemleri belirlenmiş amaçlar doğrultusunda insan yetiştirmek üzere yapılandırılmıştır. Bu yapı içerisinde asıl işlev okullarıdır. Okullar sistemdeki sürecin en önemli parçasıdır (Bursalıoğlu, 2008). Okullar eğitim sistemlerinin önemli bir parçası iken tüm sistem parçaları okul için eşgüdümleir. Okulu insanlar yapılandırır, okul da insanları yapılandırır. Bu özelliğiyle okulun tüm değişkenleri sürecin etkililiği açısından önemli görülmektedir.

Eğitim insanı mutlu etmeyi amaçlamaktadır (MEB, 1973). Okul yaşantısı öğrencinin yaşamında önemli bir süreyi oluşturmaktadır. Mutlulukla yaşam doyumu arasındaki ilişkinin pozitif olması gerçeğinden hareketle (Bal ve Gülcan, 2014) insanın mutlu olmasıyla okul yaşamının ilişkili olduğu görülmektedir. Karamsarlık ve başarısızlığın mutsuzluk sebebi olduğu, bunun da erken dönem çocuklarda uyumsuz şemaların kaynağı olduğu bilinmektedir (Yalçın, Ak, Kavaklı ve Kesici, 2018).

Eğitim sisteminin en kritik mekânı olarak kabul edilen okul (Taymaz, 2009), insanın zamanını önemli oranda alan, sosyal bir paylaşım alanı ve güçlü bir deneyimdir (Demir, 2007). Okulun özgürlüğü kaldırarak doğal öğrenme merakını yok ettiğini, mekanik davranışlara hizmet ettiği yönünde eleştiriler de bulunmaktadır (Harrison, 2003, s. 77- 78). Okul iklimi ise, okul örgütünde bulunan insan unsuru arasındaki ilişkileri (Bursalıoğlu, 2008) ve öğretimsel boyutları da içine alan çok boyutlu bir kavramdır (Loukas, Suzuki ve Horton, 2006:491). Okul iklimi kavramı öğrencilerin ve öğretmenlerin akademik başarıları ve adanmışlığı üzerine çıkan bir kavramdır (Brand, Felner, Shim, Seitsinger ve Dumas, 2003). O halde okul iklimiyle öğrencilerin adanmışlığı ve akademik başarıları arasında ilişki olduğu görülmektedir.

İnsanın varoluşu ile birlikte başarılı ve mutlu olabilmesi için ilk çağlardan itibaren kendini güvende hissetmesi ve bulunduğu ortama karşı olumlu tavır geliştirmesi gerektiği bilinmektedir. Bu güven ve başarı duygusu eğitim ikliminde de örgütsel bir amaca dönüşmelidir. İklim kavramı çok farklı örgütlerde çalışılmış bir konu olmakla birlikte eğitim örgütlerinde okul iklimi olarak ifade edilmektedir (Yılmaz ve Altinkurt, 2013). Okul ikliminde öğrencinin başarılı olabilmesi için kendisini o iklime ait mutlu bir birey olarak hissetmesi ve örgüt içerisinde kendisine yüklenen sorumluluk ve görevleri bir yük olarak görmeyip örgüt bilinci içerisinde üstlenmekten kaçınmaması gerekmektedir. Okul ortamında bulunan her türlü bileşen; öğrenci, öğretmen, fiziki yapı, okulun bulunduğu sosyal çevre okul iklimini etkileyen ve sonuç olarak da bu iklimden etkilenen yapılarıdır. Okulun bulunduğu çevre, öğrencinin içerisinde yetiştiği aile ve bu değişkenlerin öğrenci üzerinde oluşturduğu bilinç ve biliş düzeyleri bireyi etkileyerek okula karşı olumlu ya da olumsuz tutum geliştirmesini sağlamaktadır. Bu tutumları ile zihinlerinde oluşan biliş düzeyleri öğrencilerin mutlu ya da

mutlularını sağlamaktadır. Bu döngü birbirini tamamlayarak öğrencinin bulunduğu ortamlarda mutlu olduğu ölçüde başarılı olabileceği çıkarımını güçlendirmektedir.

Okulda çocukların mutluluğu üzerine literatürde özel bir tanım geliştirilmiştir. Buna göre; mutluluk, öğrencinin diğerleriyle ilişkileri (Malmivaara, 2012), ihtiyaçlarıyla uyum ve okuldan beklentileriyle dengeli duygusal yaşantı (Engels, Aelterman, Petegem ve Schepens, 2004) olarak görülmektedir. Literatürde mutluluk öznel iyi oluş olarak da tanımlanmaktadır (Seligman, 2002). Okula devam eden öğrencilerin mutluluklarının dikkate alınması ve bu konuda eyleme geçilmesi onların akademik başarısını da hayat başarısını da olumlu etkileyecektir (Bird ve Markle, 2012).

Okul mutluluğunu etkileyen değişkenler bulunmaktadır. Bunlardan birisi akademik başarıdır (Certel, Bahadır, Saracaloğlu ve Varol, 2015). Diğer bir değişken olan okula ilginin azalması mutluluğu olumsuz yönde etkilemektedir (Aypay ve Eryılmaz, 2011). Diğer bir değişken, aile ve diğer bireylerle ilişkidir (Malmivaara, 2012). Destekleyici ailelerin ortaokul öğrencilerinin mutluluklarını olumlu yönde etkilediği görülmektedir (Mert ve Kahraman, 2018). Ayrıca anne baba birlikteliği (Çivitci, Çivitci ve Fiyakalı, 2009; Çivitci, 2009, akt. Çankaya ve Meydan, 2018) de öğrenci mutluluğunu olumlu etkilemektedir. Başarı da mutluluğu etkileyen değişkenlerden biridir. Yapılan bir araştırmada akademik başarıları düşük öğrencilerin mutluluk düzeyleri de düşük bulunmuştur (Certel, Bahadır, Saracaloğlu ve Varol, 2015). Öğrencilerin mutluluğu onların okul algısıyla da ilişkili görülmektedir. Öğrencilerin okulları ev, aile, yuva (Demir, 2007; Saban, 2008; Aydoğdu, 2008; Özdemir, 2012) olarak olumlu algıladıkları gibi hapisane, fabrika, baskı yeri (Cerit, 2006; Özdemir 2012) gibi olumsuz algıladıkları da görülmektedir.

Bunlarla birlikte ilgili literatür incelendiğinde öğrencinin mutluluğuna etki eden diğer değişkenlerin de olduğu görülmektedir. Mutluluk, öğrencilerin yaşam kaliteleriyle (Akyüz, Yaşartürk, Aydın, Zorba ve Türkmen, 2017), gereksinimlerinin karşılanmasıyla (Çivitci, 2012; İlhan ve Özbay, 2010), karşılaştığı problemlerin üstesinden gelebilmesiyle (Deniz ve Yılmaz, 2004), öğretmenden ve öğrendiklerinden tatmin olmalarıyla (Sarı, Ötünç ve Erceylan, 2007), aktif olduğu etkinliklerin çoğalmasıyla (Ayva, 2010) ilişkili görülmektedir. Bunlara ek olarak öğrenci mutluluğu öğretmenlerin mesleğine düşkün, değerlendirmenin adil ve okulun cazibe merkezi olmasıyla (Sezer ve Can, 2018), sınıfın fiziki yönüyle (Kubanç, 2014), öğrenci merkezli bir anlayışla (Morrison ve Peterson, 2013) ve güvenli okul iklimiyle (Forero, McLellan, Rissel ve Bauman, 1999; Sarı, Ötünç ve Erceylan, 2007) de ilişkili görülmektedir.

Görüldüğü üzere öğrencilerin okul mutluluklarında birçok değişken yer almaktadır. Bunlardan birisi de yaşam kalitesidir. Liselerde yaşam kalitesi üzerine yapılan bir araştırmada öğrenciler okul yaşam kalitelerinin orta düzeyde olduğunu ifade etmektedirler (Sarı, Ötünç ve Erceylan, 2007). Bir diğeri gereksinimlerinin karşılanmasıdır. Bir araştırmada (Celep, 2002), ortaöğretimde öğrenciler akademik ve psikolojik gereksinimleri için öğretmenlerinden gerekli yardımı yeterince alamadıklarını ifade etmektedirler. Bu durum öğrenci mutluluklarında okullarda eğitim çalışanlarının tutumlarının da etkili olabildiğini göstermektedir. Okul içerisinde eğitim çalışanlarından müdürün mizah duygusunun iklimi olumlu etkilediği görülmüştür (Recepoglu, 2008).

Okulda mutluluk, mutlu etkinliklerin bir sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu bazen sanatsal ve sosyal etkinlikler (Aksu, Demirel ve Bektaş, 2011) olduğu gibi bazen de bir dersin yöntemi olabilmektedir. Örneğin bir araştırmada (Ayva, 2010), sosyal bilgiler dersinde kullanılan drama, tiyatro ve karikatür çizimi gibi aktif yöntemlerin kullanılması öğrencilerin mutluluğunu

olumlu etkilediği görülmüştür. Öğrenci mutluluğu açısından öğretmenlerin farklı yöntemler kullanarak öğrenciyi derse katmaları beklenmektedir (Temizöz ve Özgün Koca, 2008).

Sistemin asıl hizmet parçası olan öğrencilerin başarısı ve adanmışlığı okul süreçleriyle ilgili olduğuna göre, okulların açılması ve yeni eğitim-öğretim yılının başlamasının öğrenciler üzerinde nasıl bir etkisinin olduğu bu araştırmanın konusudur. Araştırma yaz tatil dönüşü okulların başladığı ikinci hafta yapılmıştır. İlk hafta yapılmama nedeni öğrencilerin ilk hafta mutluluklarının araştırılmasıdır. Literatürde öğrenci mutluluklarına ilişkin araştırma oldukça fazladır. Ancak ilk hafta mutluluklarına ilişkin araştırmaya sık rastlanılmamaktadır. Bu yüzden araştırma önemli görülmektedir.

Öğrencilerin ilk hafta mutluluklarının araştırılabilmesi için o haftayı yaşamış olmaları gerekmektedir. Öğrenciler 180 iş günü ders yapmaktadırlar (MEB, 2013). Sonrasında yaz tatiline ayrılmaktadırlar. Öğrencilerin bir kısmı yaz tatillerinde ailelerine yardım etmekte dolayısıyla çalışmaktadırlar. Bir kısmı da tatilde hobileriyle uğraşmaktadır. Öğrencilerin yaz tatillerinde dinlenmiş ve okula hazır bir şekilde başlaması beklenmektedir (Sezer ve Sumbas, 2018).

Okulların öğretime başladığı ilk hafta öğrencilerin mutluluğu onların okula karşı algısını da ortaya çıkarabilecektir. Araştırma sosyo-ekonomik yönden iyi düzeyde bir okulla sınırlıdır. Araştırmanın amacı, sosyo-ekonomik yönden iyi aileler tarafından tercih edilen bir okulda öğrenim gören öğrencilerin eğitim-öğretimin başladığı ilk hafta mutlulukları ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin ortaya konmasıdır. Bu amaçla araştırma kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğrencilerin ilk hafta mutlulukları hangi düzeydedir?
2. Öğrencilerin ilk hafta mutlulukları onların cinsiyet ve sınıf değişkeni açısından anlamlı bir fark oluşturmakta mıdır?
3. Öğrencilerin ilk hafta mutluluk düzeyleri ile bir önceki yıl akademik başarıları arasında bir ilişki var mıdır?
4. Öğrencilerin ilk hafta mutluluk düzeyleri ile bir önceki yılın ders başarıları arasında bir ilişki var mıdır?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Ortaokul öğrencilerinin ilk hafta mutlulukları ile önceki yıl akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelendiği bu çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel araştırmayı tarama modelinin içinde ele almayı, tek başına ele alanlar da vardır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016; Sönmez ve Alacapınar, 2013). İlişkisel araştırma, iki ya da daha çok değişken arasındaki ilişkinin herhangi bir şekilde bu değişkenlere müdahale edilmeden incelendiği araştırmalardır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2016)

2.2. Araştırmanın Örneklemi

Bu çalışmada örneklem grubunu belirlemek amacıyla olasılık dışı örnekleme türlerinden uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. “Bu yaklaşım araştırmacıya daha kolay ulaşabileceği insanlardan veri toplama imkânı vermektedir” (Balci, 2004, s. 88). Çalışmanın örneklemini 2019-2020 yılında devlet okuluna devam eden ortaokul 5., 6., 7. ve 8. sınıf öğrencileri

oluşturmaktadır. Örneklem grubundaki öğrencilerin %50'si (99) kız, %50'si (99) erkek öğrenciden oluşmaktadır. Örneklem grubu sınıf düzeyine göre incelendiğinde, örneklem grubundaki öğrencilerin 49'u (%24,7) 5. sınıf, 49'u (%24,7) 6. sınıf, 50'si (%25,3) 7. sınıf ve 50'si (%25,3) 8. sınıf olmak üzere, örneklem grubu toplam 198 ortaokul öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırma yapılan ortaokul sosyo-ekonomik yönden iyi ve ailelerin tercih ettikleri bir okuldur. Araştırmalar yapılırken sosyo-ekonomik yönden düşük okullar tercih edilmektedir. Bunun nedeni olarak sosyo-ekonomik yönden düşük okullar dezavantajlı ve daha fazla sorun beklenen okullar olmasından kaynaklanabilir. Bu yüzden bu çalışmada sosyo-ekonomik yönden iyi, aileler tarafından tercih edilen bir okulun eğitim-öğretime açıldığı ilk hafta öğrenci mutlulukları ve akademik başarıları arasındaki ilişkiye bakılmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Öğrencilerin ilk hafta mutlulukları ile önceki yıl akademik başarıları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla veri toplama aracı olarak ölçek kullanılmıştır. Öğrencilerin ilk hafta mutluluk düzeylerini belirlemek amacıyla "Okul Çocuklarının Mutluluk Envanteri" kullanılmıştır. Okul Çocukları Mutluluk Envanteri, Ivens (2007) tarafından okul temelli çevresel değişkenlerin 8-15 yaş arası okul çocuklarının öznel iyi oluş üzerindeki etkisinin değerlendirilmesinde kullanılması amacıyla geliştirilmiştir. Katılımcılara, son bir hafta boyunca okulda yaşamış oldukları duygu ve düşünceleri sorulmaktadır. Envanter toplam 15 olumlu ve 15 olumsuz olmak üzere toplam 30 madden oluşmaktadır. Envanter katılımcılara uygulandıktan sonra 15 olumsuz madde için tersten puanlama yapılarak toplam puan elde edilmektedir. Envanterdeki maddeler 1 ile 4 arasında puanlanmaktadır. 4 en yüksek öznel iyi oluşu ifade etmektedir. Ivens (2007) envanterin geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını 778 ilköğretim öğrencisi ile yapmıştır. Güvenirlik analizi sonucunda envanterin Cronbach alfa katsayısı .86 olarak hesaplanmıştır. Envanterin test -tekrar test güvenilirlik katsayısı .72 olarak bulunmuştur. Envanterin ölçüt-bağıntılı geçerliği incelendiğinde mutluluk depresyon ($r=-.55$) ile negatif; duygular ($r= .71$) ve benlik saygısı ($r=.49$) ile pozitif ilişkili bulunmuştur.

Okul Çocukları Mutluluk Envanterinin Türkçe uyarlaması için geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Telef (2014) tarafından yapılmıştır. Envanterin geçerlik ve güvenilirlik çalışması 358 ilköğretim öğrencisi ile yapılmıştır (Telef, 2014). Güvenirlik analizi sonucunda envanterin Cronbach alfa katsayısı .92 olarak hesaplanmıştır. Envanterin ölçüt-bağıntılı geçerliği incelendiğinde Okul Çocuklarının Mutluluk Envanteri ile depresyon ($r=-.49$, $p<.01$) ve olumsuz yaşantılar ($r=-.56$, $p<.01$) arasında negatif; olumlu yaşantılar ($r= .54$, $p<.01$) arasında pozitif yönde ilişki bulunmuştur.

Araştırmada Okul Çocuklarının Mutluluk envanterinin güvenilirliği için doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Envanterin doğrulayıcı faktör analiz diyagramı aşağıda Şekil 1'de gösterilmiştir.

normal dağıldığı için pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı ile ilişkiye bakılmıştır. Veri analizleri SPSS 22.0 sürümü ile gerçekleştirilmiştir.

3. BULGULAR

Bu aşamada öğrencilerin ilk hafta mutlulukları ile önceki yıl akademik başarıları arasında bir ilişki olup olmadığına ve eğer varsa bu ilişkinin dersler bazında nasıl değiştiğine dair bulgulara yer verilecektir.

3.1. Öğrencilerin ilk hafta mutluluk düzeyleri

Öğrencilerin “Okul Çocuklarının Mutluluk Envanteri” ile elde edilen ilk hafta mutluluk düzeyleri sınıf bazında ve toplam için ortalama ve standart sapma hesaplanmış ve bununla ilgili veriler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin sınıf bazlı ve toplam mutluluk düzeyleri

Sınıflar	\bar{X}	ss
5. sınıf	3.4946	.44500
6. sınıf	3.3143	.44253
7. sınıf	3.3627	.41276
8. sınıf	3.3847	.40413
Toplam	3.3889	.42814

Tablo 1 incelendiğinde öğrencilerin ilk hafta mutluluk düzeylerinin toplamda $\bar{X}=3.3889$ olduğu görülmektedir. Bu da ortaokul öğrencilerinin ilk hafta mutluluk düzeylerinin ortanın üstünde olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin ilk hafta mutluluk düzeyleri ortalamalarının sınıf bazında ise en yüksek 5.sınıflar olduğu görülmektedir.

3.2. Öğrencilerin ilk hafta mutluluklarının onların cinsiyet ve sınıf değişkeni açısından bulguları

Öğrencilerin ilk hafta mutluluklarının onların cinsiyet değişkenine göre değişip değişmediğine dair analiz bulguları Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin ilk hafta mutluluklarının cinsiyet değişkeni açısından bulguları

Cinsiyet	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Erkek	99	3.356	.4164	196	1.096	.274
Kız	99	3.422	.4391			

p<.05

Tablo 2 incelendiğinde, öğrencilerin ilk hafta mutlulukları öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir, [$t_{(196)}=1.096$, $p<.05$]. Ancak erkek ve kız öğrencilerin ilk hafta mutluluklarına bakıldığında kız öğrencilerin ilk hafta mutluluk ortalama puanlarının ($\bar{X}=3.3556$) erkek öğrencilerin ilk hafta mutluluk ortalama puanlarından daha fazla olduğu görülmektedir. Bu durum kültürle açıklanabilir. Kız çocukları evlerinde erkek çocuklardan daha baskı altında yaşamaktadırlar. Okula başlamayla üzerlerinde olan baskının azaldığını hissetmiş olabilirler.

Tablo 3. Öğrencilerin ilk hafta mutluluklarının sınıf değişkeni açısından bulguları

Grup	N	\bar{X}	ss	Var. Kay.	KT	sd	KO	F	p	Fark
5	49	3,495	,445	G. ara	,855	3	,285	1,568	,198	5-6
6	49	3,314	,442	G. içi	35,256	194	,182			
7	50	3,363	,412	Top.	36,111	197				
8	50	3,385	,404							
Top.	198	3,389	,428							

p<.05

Tablo 3 incelendiğinde, öğrencilerin ilk hafta mutluluklarının sınıf değişkeni açısından değişip değişmediğine dair yapılan tek yönlü varyans analiz sonucu, öğrencilerin ilk hafta mutluluk düzeylerinde sınıf değişkenine göre anlamlı bir fark görülmemektedir [$F_{(3,197)}=1,568$, $p<.05$]. Bununla birlikte, homojenlik dikkate alınarak LSD çoklu karşılaştırma tekniği kullanılmıştır. Buna göre 5. Sınıf ile 6. sınıfların ilk hafta mutluluk düzeyleri arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Ortalamalara bakıldığında 5. sınıfların ilk hafta mutluluk düzeylerinin ($\bar{X}=3,495$) 6. sınıfların ilk hafta mutluluk düzeylerinden ($\bar{X}=3,314$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum 5. Sınıfların henüz ortaokula yeni başlıyor olmalarından kaynaklanabilir.

3.3. Öğrencilerin İlk Hafta Mutlulukları ile Önceki Yıl Akademik Başarıları Arasındaki İlişki

Öğrencilerin ilk hafta mutluluklarına dair mutluluk toplam puanları ile önceki yıl akademik başarıları arasındaki ilişkiye ilişkin bulgular Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin ilk hafta mutlulukları ile önceki yıl akademik başarıları arasındaki ilişki

	\bar{X}	s	Mutluluk	Önceki yıl akademik başarı
Mutluluk	3.38	.42	1	.212**
Önceki yıl akademik başarı	84.30	11.77		1

**. <.01

Tablo 4. İncelendiğinde öğrencilerin ilk hafta mutlulukları ile önceki yıl akademik başarıları arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=.212$, $p<.01$).

3.4. Öğrencilerin İlk Hafta Mutlulukları ile Dersler Bazında Akademik Başarıları Arasındaki İlişki

Öğrencilerin ilk hafta mutlulukları ile bir önceki yılın matematik, Türkçe, fen bilimleri, beden eğitimi, müzik, sosyal bilgiler, görsel sanatlar ve yabancı dil dersleri ortalamaları arasındaki ilişkiye dair veriler Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin İlk Hafta Mutlulukları ile Dersler Bazında Akademik Başarıları Arasındaki İlişki

	\bar{X}	s	Mut.	Mat.	Türkçe	Fen	Bed. E.	Müzik	Sos. B.	Gör. S.	Y. Dil
Mut.	3.38	.42	1	.163*	.112	.212**	.102	-.033	.187**	.055	.239**
Mat.	76.37	18.30		1	.757**	.709**	.279**	.256**	.678**	.347**	.724**
Türkçe	80.50	14.96			1	.728**	.314**	.260**	.696**	.344**	.687**
Fen	84.22	14.76				1	.326**	.374**	.626**	.290**	.656**

Bed. E.	98.13	4.19	1	.376**	.308**	.219**	.279**
Müzik	97.45	7.46		1	.355**	.156*	.222**
Sos.Bil.	82.93	14.80			1	.388**	.722**
Gör. S.	91.94	12.56				1	.370**
Y. Dil	77.42	18.84					1

**.<0.01 / *.<0.05

Tablo 5 incelendiğinde öğrencilerin ilk hafta mutlulukları ile matematik, Türkçe, fen bilimleri, beden eğitimi, müzik, sosyal bilgiler, görsel sanatlar ve yabancı dil dersleri ortalamaları arasındaki ilişki olup olmadığına dair veriler yer almaktadır. Buna göre öğrencilerin ilk hafta mutlulukları ile Türkçe, beden eğitimi, müzik ve görsel sanatlar ders başarıları arasındaki anlamlı ilişki görülmemektedir. Öğrencilerin ilk hafta mutlulukları ile matematik dersi başarıları arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=.163$, $p<0.05$). Öğrencilerin ilk hafta mutlulukları ile fen bilimleri ($r=.212$, $p<0.01$), sosyal bilgiler ($r=.187$, $p<0.01$) ve yabancı dil ($r=.239$, $p<0.01$) ders başarıları arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin dersler bazında ortalamalarına bakıldığında en başarılı oldukları dersin beden eğitim dersi ($\bar{x}=98,13$) olduğu, bunu sırasıyla müzik ($\bar{x}=97,45$) ve görsel sanatlar ($\bar{x}=91,94$) derslerinin takip ettiği görülmektedir. Bu üç dersin ortalamalarının 90 üzeri olduğu görülmektedir. Ancak bu dersler ile öğrencilerin ilk hafta mutlulukları arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir.

4. TARTIŞMA

Sosyo-ekonomik yönden iyi aileler tarafından tercih edilen bir okulun eğitim-öğretime açıldığı ilk hafta öğrenci mutlulukları ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin ortaya konması amaçlanan bu araştırma sonucunda; öğrencilerin ilk hafta mutlulukları ile önceki yıl akademik başarıları arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Öğrencilerin ilk hafta mutlulukları ile bir önceki öğretim yılında ders başarıları arasında anlamlı bir ilişki ya yoktur ya da düşük düzeydedir. Mevcut araştırmada öğrencilerin akademik başarıları yüksek olduğu için mutluluk düzeyleriyle bir ilişki tam olarak ortaya konamamış olabilir. Zira, yapılan bir araştırmada akademik başarıları düşük öğrencilerin mutluluk düzeyleri de düşük bulunmuştur (Certel, Bahadır, Saracaloğlu ve Varol, 2015).

Öğrencilerin ilk hafta mutluluk düzeylerinin ortanın üzerinde iyi olduğu görülmektedir. Öğrencilerin farklı değişkenleri açısından mutluluk düzeyleri incelendiğinde; cinsiyet değişkeni açısından bir farklılık görülmemektedir. Yapılan başka araştırmalarda da ortaokul öğrencilerinin cinsiyet açısından mutluluk düzeylerinde farklılık olmadığı görülmektedir (Çankaya ve Meydan, 2018; Mahon, Yarcheski ve Yarcheski, 2005; Özdemir, 2012; Ünal ve Şahin, 2013).

Öğrencilerin mutluluk ortalamaları incelendiğinde, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha mutlu oldukları görülmektedir. Öğrencilerin ilk hafta mutluluk düzeyleri ile sınıf düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Farkın kaynağı incelendiğinde 5. sınıf öğrencilerinin diğer sınıflara göre daha mutlu oldukları görülmektedir.

Mutluluk olumlu duyguların ve doyumun fazla olması olarak (Özdemir ve Koruklu, 2011) tanımlandığında bu araştırma kapsamındaki öğrencilerin ortanın üzerinde bir düzeyde mutlu olmaları olumlu olarak değerlendirilebilir. Bu durum araştırmanın sosyo-ekonomik yönden iyi bir okulda yapılmasıyla açıklanabilir. Ergenlik dönemlerinde araştırma sonuçlarında

tutarlık olmadığı (Chui ve Wong, 2016, akt. Çankaya ve Meydan, 2018) sonucuyla bu araştırmada öğrencilerin kararsız olmama durumu örtüşmemektedir.

Sosyo-ekonomik açıdan iyi aileler tarafından tercih edilen bir okulun öğrencilerinin ilk hafta mutluluklarının ortanın üzerinde olması ve kararsızlık göstermemesi sonucunun genel olarak öğrencilerin okullara dair algılarının araştırıldığı çalışmalarla örtüştüğü ve örtüşmediği durumlar bulunmaktadır. Bu araştırmalardan birinde ilköğretim öğrencileri okulu sevgi ve dayanışma ortamı (%49,8), bilgi ortamı (%32,8), hoş ve güzel ortam (%7,8) olarak görmektedirler (Saban, 2008). Bu araştırmada okulun sevgi ve dayanışma ortamı algısının yüksek olması mevcut araştırmanın öğrenci mutluluğuyla ilişkilendirilebilir. Ancak başka bir araştırmada da (Bülbül ve Gökçe, 2015) okulların hapseden ve baskı ortamları olarak algılanması mevcut araştırmayla örtüşmemektedir. Ancak o araştırmanın bir meslek lisesinde yapılması sonucu açıklamaktadır. Buradan ortaokul öğrencilerinin sosyo-ekonomik durumlarının iyi olması onların ilk hafta mutluluklarında olumlu etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Okulların öğrencilerle ilgili ilk olarak akademik başarı üzerinde durmalarının öğrencileri mutsuz etmesi durumunda akademik başarı düzeyi de düşecektir. Okullardan beklenen temel işlevlerden biri, etkili bir öğrenme gerçekleştirilmesidir. Bunun için de öncelikle okulda olumlu bir öğrenme ve okul ikliminin oluşturulması gerekir (Şişman ve Turan, 2004). Olumlu tutum geliştirilmesi öğrencinin mutluluk düzeyi ile birlikte akademik başarı düzeyini de yükseltecektir.

Araştırma sosyo-ekonomik yönden iyi bir okulda yapılmıştır. Bu yüzden de öğrencilerin mutluluk düzeyleri yüksek görülmektedir. Genel liselerde yapılan bir araştırmada öğrenciler ve öğretmenler okulun mutluluk kaynağı olması gerektiğini ancak mevcut okulların gelişimi engellediğini, demokratik bir ortam kurulmadığını, itaati zorladığını bu yüzden okulu terk edilmesi gereken bir yer olarak algıladıkları görülmektedir (Özdemir ve Akkaya, 2013). Bu sonuca bağlı olarak okulun sosyo-ekonomik yönden özelliklerinin mutlulukları etkilediği söylenebilir.

Araştırma ergenlik dönemindeki öğrencilerle yapılmıştır. Ergenlik döneminde pozitif gelişim ve stres bir arada yaşanmakta ve bir kimlik inşa edilmektedir (Erikson, 1968). Bu yüzden bu dönem mutluluğu önemlidir. Öğrencilerin mutluluk oranlarının yüksek olduğu görülmektedir. Bu onların başarılı olmasıyla ilişkilendirilebilir. Zira başarı mutluluğu beraberinde getirmektedir (Atkinson, Atkinson, Smith ve Bem, 1993; Sarı, Ötünç ve Erceylan, 2007; Seligman, 2011; Sezer ve Can, 2018).

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Araştırmada öğrencilerin tatil sonrasında okulda geçirdikleri ilk hafta mutlulukları incelenmiştir. Öğrencilerin mutluluk düzeylerinin yüksek görülmesi olumlu bir durumdur. Bu sonuç öğrencilerin tatili geçirme biçimleriyle ilişkilendirilebilir. Zira, öğrencilerin geçirdikleri yaz tatili üzerinde yapılan araştırmalarda Türkiye’de öğrencilerin pasif bir şekilde geçirdikleri (Süzer, 1997; Afyon ve Karapınar, 2014), çalışmak zorunda olan öğrencilerin daha mutsuz oldukları görülmektedir (Sezer ve Sumbas, 2018).

Araştırmada genel olarak öğrenci mutluluklarıyla akademik başarı arasında düşük düzeyde bir ilişki çıkmakla birlikte mutluluk düzeylerinin ortanın üzerinde iyi olarak çıkması başka araştırmalarda öğrencilerin okul algısının farklı çıkması tartışılması gereken bir konu

olarak durmaktadır. Öğrencilerin ilk hafta mutluluklarının yüksek olmasına rağmen okul algılarının olumsuz olduğu araştırma sonuçları oldukça fazladır. Bu durumun en somut göstergesi okullarda okutulan İstiklal Marşı'mızın pazartesi günleri ile cuma günleri arasındaki coşku farkı olarak kabul edilebilir. Ancak öğrencilerin öznel iyi oluşları konusu bazen yanlış anlaşılmaktadır. Okullar öğrencilerin öğrenirken mutlu oldukları yerdir. Okulun amacı öğrencinin mutluluğunun ne pahasına olursa olsun sağlandığı yerler olarak görülmemelidir.

Araştırma sonucunda; öğrencilerin ilk hafta mutlulukları iyi düzeydedir. Öğrencilerin ilk hafta mutlulukları ile onların cinsiyet düzeyleri arasında anlamlı bir fark görülmemiştir. Öğrencilerin ilk hafta mutluluk düzeyleri ile sınıf düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Farkın kaynağı incelendiğinde 5. sınıf öğrencilerinin diğer sınıflara göre daha mutlu oldukları görülmektedir. Öğrencilerin ilk hafta mutlulukları ile önceki yıl akademik başarıları arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Öğrencilerin ilk hafta mutlulukları ile bir önceki öğretim yılında ders başarıları arasında anlamlı bir ilişki ya yoktur ya da düşük düzeydedir.

Araştırmanın sonuçlarına bağlı olarak aşağıdaki öneriler geliştirilebilir:

- Okullar veriye dayalı bir yönetim anlayışı içerisinde öğrencilerin mutlulukları üzerine 360 derece ve boylamsal araştırmalar yaparak uygulamalarını farklılaştırabilir.
- Öğrencilerin ilk hafta mutluluğu öğretim yılının farklı dönemlerinde de yapılabilir.
- Öğrencilerin okuldaki mutlulukları ile okul davranışları arasında farklı bir araştırma yapılabilir.
- Bu araştırma farklı sosyo-ekonomik düzeyde ve farklı kademe okullarda yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Afyon, Y. A., ve Karapınar, M. (2014). Lise son sınıf öğrencilerinin serbest zaman faaliyetlerine katılım biçimlerinin değerlendirilmesi. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 33, 147-163. <http://www.sobbiad.mu.edu.tr/index.php/asd/article/view/518/495>
- Aksu, Ö. V., Demirel, Ö. ve Bektaş, N. (2011). Trabzon kenti ilköğretim okul bahçelerinde donatı elemanları üzerine bir araştırma. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1(3), 243-254. <https://yayin.ogm.gov.tr/yaydepo/1468.pdf>
- Akyüz, H., Yaşartürk, F., Aydın, İ., Zorba, E. ve Türkmen, M. (2017). Üniversite öğrencilerinin yaşam kalitesi ve mutluluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 253-262. <http://static.dergipark.org.tr/article-download/8000/836a/7951/5a3bfdcde8e0b.pdf?>
- Atkinson, R. L., Atkinson, R. C., Smith, E. E. & Bem. D. J. (1993). *Introduction to psychology*. Orlando: Harcourt Brace and Company.
- Aydoğdu, E. (2008). *İlköğretim okullarındaki öğrenci ve öğretmenlerin sahip oldukları okul algıları ile ideal okul algılarının metaforlar yardımıyla analizi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

- Aypay, A. ve Eryılmaz, A. (2011). Relationships of high school students' subjective well-being and school burnout. *International Online Journal of Educational Sciences*, 3(1), 181-199.
http://www.iojes.net/?mod=tammetin&makaleadi=&makaleurl=IOJES_514.pdf&key=41316
- Ayva, Ö. (2010). Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenme Öğretme Süreci İle İlgili Öğrenci Görüşleri. *International Conference on New Trends in Education and Their Implications*. 276-282.
- Bal, P. N. ve Gülcan, A. (2014). Genç yetişkinlerde iyimserliğin mutluluk ve yaşam doyumu üzerindeki etkisinin incelenmesi. *E-AJI Asian Journal of Instruction*, 2(1), 41-52.
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/17656>
- Balcı, A. (2007). *Sosyal bilimlerde araştırma* (6. Baskı). Ankara: Pegem.
- Bird, J. M. & Markle, R. S. (2012). Subjective well-being in school environments: promoting positive youth development through evidence-based assessment and intervention. *American Journal of Orthopsychiatry*, 82, 61-66. doi./10.1111/j1939-0025.2011.01127. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1939-0025.2011.01127.x>
- Brand, S., Felner, R., Shim, M., Seitsinger, A. & Dumas, T. (2003) Middle school improvement and reform: Development and validation of a school-level assessment of climate, cultural pluralism, and school safety. *Journal of Educational Psychology*, 95(3), 570-88.
https://www.academia.edu/20843948/Middle_school_improvement_and_reform_Development_and_validation_of_a_school-level_assessment_of_climate_cultural_pluralism_and_school_safety
- Braun, S. (2000). *The science of happiness: Unlocking the mysteries of mood*. New York: Wiley.
- Bursalıoğlu, Z. (2008). Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış. Ankara: Pegem.
- Bülbül, T. ve Gökçe, A. T. (2015). Meslek lisesi öğrencilerinin metaforik okul algıları: İşlevselci bir yaklaşım. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 16(2), 273-291.
<http://kefad.ahievran.edu.tr/Kefad/ArchiveIssues/PDF/88eb8d95-6b52-e711-80ef-00224d68272d>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (21. Baskı). Ankara: Pegem.
- Celep, C. (2002). Ortaöğretim öğrencilerinin psikolojik ve akademik gereksinimlerini karşılama ile sınıf içi öğrenci dönütleri. *Eğitim Araştırmaları*, 3(9), 24- 40.
- Cerit, Y. (2006). School metaphors: The view of students, teachers, and administrators. *Educational Science Theory & Practice*, 6(3), 692-699.
https://www.academia.edu/1364888/School_Metaphors_The_Views_of_Students_Teachers_and_Administrators
- Certel, Z. Bahadır, Z., Saracaloğlu, A. S. ve Varol, S. R. (2015). Lise öğrencilerinin öz-yeterlikleri ile öznel iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 307-318.
http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/32.zehra_certel.pdf

- Çankaya, Ç. Z. ve Meydan, B. (2018). Ergenlik döneminde mutluluk ve umut. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(65) 207-222. <http://static.dergipark.org.tr/article-download/967c/6ecb/9d0a/5a56bc59df7e6.pdf?>
- Çetinkaya, B. (2006). *Türkiye Türkçesinde mutluluk ve üzüntü göstergeleri* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çivitci, A. (2012). Üniversite öğrencilerinde genel yaşam doyumu ve psikolojik ihtiyaçlar arasındaki ilişkiler. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 321-336. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cusosbil/issue/4390/60371>
- Demir, C. E. (2007). Metaphors as a reflection of middle school students' perception of school: A cross cultural analysis. *Educational Research and Evaluation*, 13(2), 89-107. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13803610701204099>
- Deniz, E. ve Yılmaz, E. (2004, Temmuz). Üniversite öğrencilerinin duygusal zeka yetenekleri ve yaşam doyumları arasındaki ilişki. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı'nda bildiri olarak sunulmuştur, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Dumludağ, Ö. G. (2011). *Mutluluk ve iktisadi parametreler üzerine bir inceleme* (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Engels, N., Aelterman, A., Petegem, K. V. & Schepens, A. (2004). Factors which influence the well-being of pupils in Flemish secondary schools. *Educational Studies*, 30(2), 127-143. <http://dx.doi.org/10/1080.0305569032000159787>.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity, youth and crisis*. New York: W. W. Norton Company.
- Forero, R., McLellan, L., Rissel, C., & Bauman, A. (1999). Bullying behaviour and psychosocial health among school students in New South Wales, Australia: Cross sectional survey. *BMJ Journal*, 349, 344-348. <https://www.bmj.com/content/319/7206/344.short>
- Harrison, S. (2003). *Mutlu çocuk* (Çev. M. Sağlam). İstanbul: Dharma.
- Ivens, J. (2007). The development of a happiness measure for schoolchildren. *Educational Psychology in Practice*, 23(3), 221-239. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/02667360701507301>
- İlhan, T. ve Özbay, Y. (2010). Yaşam amaçlarının ve psikolojik ihtiyaç doyumunun öznel iyi oluş üzerindeki yordayıcı rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(34), 109-118. <http://turkpsdrdergisi.com/index.php/pdr/article/view/185/116>
- Kırbyık, M. E. (2012). Mutluluk ahlakı (Eudaimonizm). *Farabi e-Dergi*, 3, 12-19.
- Kubanç, Y. (2014). Okul öncesi eğitim kurumlarının fiziki durumunun incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(31), 676-688. <http://eds.a.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=386df633-1cb6-41d8-ad2a-f18775d08c55%40sdc-v-sessmgr03>
- Loukas, A., Suzuki, R. & Horton, K.D. (2006) Examining School Connectedness as a mediator of school climate effects. *Journal of Research on Adolescence*, 16(3), 491-502. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/j.1532-7795.2006.00504.x>

- Lyubomirsky, S., Sheldon, K. M., & Schkade, D. (2005). Pursuing happiness: The architecture of sustainable change. *Review of general psychology*, 9(2), 111. <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1037/1089-2680.9.2.111>
- Mahon, N. E., Yarcheski, A. & Yarcheski T. J. (2005). Happiness as related to gender and health in early adolescents. *Clinical Nursing Research*, 14(2), 175–190. <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1054773804271936>
- MEB (2013). Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği. *Resmî Gazete Tarihi ve Sayısı: 07.09.2013 ve 28758*. Erişim Tarihi: 19.05.2020.
- Mert, A. ve Kahraman, M. (2018). Ortaokul öğrencilerinin aile ilişkileri ve mutluluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(3), 1070-1081. <http://static.dergipark.org.tr/article-download/395d/abd7/ebaf/5c21d44b4f5b1.pdf?>
- Morrison, W., & Peterson, P. (2013). Schools as a setting for promoting positive mental health: Better practices and perspectives (2nd ed.). Summerside, PE: Pan-Canadian Joint Consortium for School Health.
- Özdemir S., ve Akkaya E. (2013). Genel lise öğrenci ve öğretmenlerinin okul ve ideal okul algılarının metafor yoluyla analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim*, 19(2), 295-322. <http://kuey.net/index.php/kuey/article/view/968>
- Özdemir, Ç. (2012). Lise öğrencilerinin metaforik okul algılarının çeşitli değişkenler bakımından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 37(163), 96-109. <http://213.14.10.181/index.php/EB/article/view/778/340>
- Özdemir, Y. (2012). Ergenlerin öznel iyi oluşunun demografik değişkenler, ana-baba kontrolü ve ana-baba kabul/ilgisi açısından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37(165), 20-33.
- Özdemir, Y. ve Koruklu, N. (2011). Üniversite öğrencilerinde değerler ve mutluluk arasındaki ilişkinin incelenmesi. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 190-210. <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/880/411>
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55, 459-496. <http://www.kuey.net/index.php/kuey/article/view/844>
- Sarı, M., Ötünç, E. ve Erceylan, H. (2007). Liselerde Okul Yaşam Kalitesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 50, 297-320. <http://kuey.net/index.php/kuey/article/view/330>
- Seligman, M. (2002). *Authentic happiness*. New York: Free Press.
- Seligman, M. E. P. (2011). *Flourish: A visionary new understanding of happiness and well-being*. New York: Simon & Schuster.
- Sezer, Ö. ve Sumbas, E. (2018). Lise öğrencilerinin yaz tatillerini kullanım biçimlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 173-189. <http://static.dergipark.org.tr/article-download/5899/5397/195c/5b449af444cf3.pdf?>
- Sezer, Ş., ve Can, E. (2018). Okul mutluluğu: Okul mutluluğu için gerekli niteliklere ilişkin veli görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24(1), 191-220. doi: 10.14527/kuey.2018.005. <http://www.kuey.net/index.php/kuey/article/view/kuey.2018.005>

- Sönmez, M. (2016). *İletişim ve mutluluk ilişkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2013). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri* (2. Baskı). Ankara: Anı.
- Süzer, M. (1997). *Üniversite öğrencilerinin sosyal ve ekonomik özelliklerine göre boş zaman faaliyetlerini değerlendirme biçimleri (Pamukkale Üniversitesi örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Şişman, M. ve Turan, S. (2004). Eğitim ve okul yönetimi. Y. Özden (Ed.), Eğitim ve okul yöneticiliği el kitabı (s.99-146). Ankara: Pegem.
- Taymaz, H. (2009). *Okul yönetimi* (9. basım). Ankara: Pegem.
- Telef, B. B. (2014). School children's happiness inventory: The validity and reliability study. *International Online Journal of Educational Sciences*, 6(1), 130-143. http://www.iojes.net/?mod=tammetin&makaleadi=&makaleurl=IOJES_1131.pdf&key=41075
- Temizöz, Y. ve Koca, Ö. A. S. (2008). Matematik öğretmenlerinin kullandıkları öğretim yöntemleri ve buluş yoluyla öğrenme yaklaşımı konusundaki görüşleri. *Eğitim ve Bilim*, 33(149), 89-103. <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/643/115>
- Malmivaara, U. L. (2012). Global and school-related happiness in Finnish school children. *Journal of Happiness Studies*, 13, 601-619. doi./10.1007/s10902-011-9282-6. <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s10902-011-9282-6.pdf>
- Ünal, A. Ö. ve Şahin, M. (2013). Lise öğrencilerinin yaşam doyumlarının bazı değişkenlere göre yordanması. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 2(3), 46-63. <http://static.dergipark.org.tr/article-download/imported/1008002101/1008001853.pdf?>
- Yalçın, S. B., Ak, M., Kavaklı, M. ve Kesici, Ş (2018). Mutluluğun önündeki engel: Erken dönem uyumsuz şemalar. *Bilişsel Davranışçı Psikoterapi ve Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 7-13. <http://www.jcbpr.org/fulltext/77-1498511006.pdf?1590068454>
- Yılmaz, K. ve Altınkurt, Y. (2013). Örgütsel iklim ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 1-11. https://toad.halileksi.net/sites/default/files/pdf/orgutsel-iklim-olcegi-toad_0.pdf